

Per.
Lat
020

LATIN NYELVŰ LAP A TANULÓIFJÚSÁG SZÁMÁRA

Moderator (szerkesztő — Schriftleitung) ephemeridis
IOSEPHUS WAGNER DR. *Budapest, XI., Lágymányosi-
utca 20. szám (telephon: 68—6—34), ad quem epistulae
et manuscripta mittantur.*

Administrator (kiadó — Geschäftsstelle) ephemeridis
ALEXANDER REGÉNYI, *Budapest, VII., Barcsay-utca 5.
szám (telephon: 49—2—15) ad quem pecuniae] quae-
cunque dirigantur. (Postatak. csekksz. 57.292.)*

Prodit Budapestini decies in anno. Pretium subnotationis an. 1934—35. est pro Hungaria 3 pengő; pro exteris nationibus 4 pengő.

Segreteria di stato di Sua
Santità.

No. 143.946. Dal Vaticano, 27 aprile 1935.

A Sua Eminenza Rev. ma
il. Sig. Cardinale Giustiniano Serédi
Arcivescovo di

Strigonia.

Il Rev.mo P. Giovanni Kisparti e il Signor
Giuseppe Wagner di costa hanno umiliato teste
al Santo Padre un esemplare della Rivista
«Iuventus».

Si compiaccia la cortesia dell'Eminenza
Vostra Rev.ma significare alle persone anzi-
dette che l'Augusto Pontefice ha benevolmente
accolto l'omaggio e imparte loro la Benedizione
Apostolica.

Con sensi di profondo ossequio Le bacio
umilissimamente le mani e mi professo

E. Card. Pacelli m. p.
di Vostra Eminenza rev. ma
U. mo dev. mo obb. mo Servitore vero

A Secretis Regni Suae Sancti-
tatis.

N. 143.946.

Aedibus Vaticanis, die 27 Aprilis 1935.

Suae Eminentiae Reverendissimae
Domino Cardinali Iustiniano Serédi
archiepiscopo *Strigoniensi.*

Reverendissimus Pater Ioannes Kisparti
itemque dominus Iosephus Wagner illinc modo
exemplar ephemeridis «Iuventus» Sancto Patri
humillime obtulerunt.

Dignetur² Humanitas³ Eminentiae Vestrae
Reverendissimae supradictis dominis nuntiare
Augustum Pontificem officium animo bene-
volentissimo accepisse illisque Benedictionem
impertivisse Apostolicam.

Cum sensibus obsequii⁴ profundi manus
humillime exosculo Vestras et me profiteor

E. Card. Pacelli m. p.
Vestrae Eminentiae Reverendissimae humillimum,
devotissimum, oboedientissimum Servum verum

¹ mostanában = soeben ² méltóztassék = geruhen ³ szívésség = Höflichkeit ⁴ hódolat = Huldigung.

**MAGYARORSZÁG
HERCEGPRIMÁSA**

N. 1389/935. sz.

Amplissimo ac Reverendissimo
Dr. Ioanni Kisparti
a Scholis Piis, Rectori Superiori h. c.

Gaudio affectus perscribo me a Domino Pacelli, Secretario Suae Sanctitatis litteras apographo¹ adiunctam accepisse.

Ego equidem comprobationem laudemque de «Iuventute» nuper iam verbis expressam repeto meque precibus² piis² commendans benevolentiam ex animi sinceritate profectam persisto³ Strigonii, die 10 Maii 1935.

Iustinianus Card. Serédi
Princeps Primas Hungariae
Archiep. Strigon.

¹ másolat = Kopie ² ájtatos ima = andächtiges Gebet ³ maradok = verharren.

Pilsudski †

Discipulis nostris *Desiderius Bielek.*

Pulsantur¹ campānae¹ in tōtius Polōniae urbibus et pāgīs. Polōnia restitūta mortem lūget liberātōris suī, mareschallī Iosēphī Pilsudski. Lūget ex animo² etiam omnis Hungaria. Et hanc quoque ephēmeridem magnī illius virī meminisse dēcet. Longum est ēnarare, quis Polōnis Pilsudski fuerit. Per sesquialterum saeculum³ Polōnia ex numero liberārum gentium extincta fuerat. Pilsudski passus, ēnisus, proeliatu⁴ est, ut patriam suam resuscitaret et ā morte ad glōriōsam nōvam vītā revocāret. Fēlix ille, qui suīs oculis vīdit patriam sē dūce Deōque adiuuante dēnuō suī⁴ iūris⁴ factam.⁴ Vītā vixit Pilsudski faustam⁵ et ēventū fēlicissimam. Monstrāvit, quid prōbus vir prō patriā agēre possit. Ad agendum, ad magna mōliendum nātus erat. Vir magnī ingenī, fortissimus, impiger, patriae amantissimus. Praeclāre testātus est, dulce et decōrum esse pro patriā non solum morī, sed etiam vīvēre. Atque facēre et pati fortia nōn solum Rōmānī cīvis esse, sed etiam Polōni et plāne virī cuiusque gentis ac natiōnis. Caesārem narrant solitum esse dicēre, nōn tam suā, quam reipublicae interesse, ut salvus esset. Pilsudski quōque ut quō diūtius vīvēret, tōtius Polōniae intererat. Peropportūne Polōnis accidit,⁶ quod mareschallus ille, quoad potuit,

nōn solum partes gentis diū sēgregātās coniunxit, rempublicam temperavit,⁷ exercitum disciplinae assuefactum validumque et bene armatum instituit, sed ad continuanda quōque opera sua⁸ socios sibi ēlēgit conciliāvitque et educāvit.

Iam ā puero patriae sors eī cordī fuit. Iam tum arsit patriam liberandī cupiditate. Usus est optimīs ad id praeceptōribus, excellentissimīs historiae Polōnicae herōibus. Dicit ex iis patriam cuique vītā cāriōrem esse dēbere et ad salūti reipublicae consulendum⁹ quamcunque occāsiōnem esse arripiendam. Haec saepissime sēcum reputābat: Nōn in aeternum Polōnia periit. Resurget sine dubiō. Polōnia, dormis? Expergiscere!¹⁰ Prope astat diēs resurrectionis tuae. Et ita omnium liberandī causā mōtuū¹¹ et sēditionum auctor suāsorque, dux et caput exstitit. Exsilio multorum annorum ob eam rem multatus¹² longē in Sibīriam missus est; mox Magdeburgī diu in Germāniā continēbatur.¹³ Sed non is fuit, qui periculo terrētur. Fortis virī est nōn perturbārī in rēbus asperīs. Exarsit subito bel-

¹ szólnak a harangok = es läuten die Glocken ² szivből = von Herzen ³ másfél évszázadon át = anderthalb Jahrhundert lang ⁴ független lett = unabhängig geworden ⁵ áldott = heilsames ⁶ szerencsésük a lengyeleknek, = es ist ein wahres Glück für Polen ⁷ rendezte = ordnete ⁸ a saját munkája folytatására = zur Fortführung seines Werks ⁹ az állam javának előmozdítására = um das Wohl des Staates zu fördern ¹⁰ ébredj = erwache ¹¹ mozgalmak = Bewegungen ¹² büntették = gestraft, ¹³ volt internálva = war er interniert.

lum illud magnum annōrum 1914—18. Prū-
dentiā et fortitudīne Iosēphi Pilsudski tum
Polōnia resurrexit.

Sed intrā restitūtos iam finēs iterum cum
hoste dēcertandum erat, cum rubris Russo-
rum cōpiis immensīs. Ocissime bellum appa-
ravit, audacter suscēpit, fēliciter confēcit. For-
tēs fortuna adiūvat. Exonerāvit¹⁴ Polōniam
metū, liberāvit summō periculō Europam oc-
cidentalem, sicut Stephanus Báthory unquam
et Ioannes Sobieski et ceteri adversus Turcos
toties Christianos Europae populos fideliter
defenderunt.

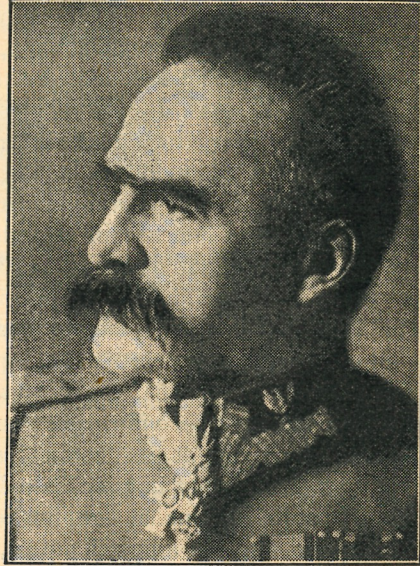
Mirum in mōdum artis bellandi peritum sē
praestitit, optimā viā et ratiōne¹⁵ hostēs adortus
est, militibus animos addidit. Militum ergā
dūcem voluntas¹⁶ maxima fuit. Hostes terga
vertērunt. Ingentes exercitūs fūsi sunt fugā-
tique. Quotiens Pilsudski cum Russis congres-
sus est, semper victor discessit. Ipse mox
bellum peractum in libro, quī «1920» inscri-
bitur, perscripsit.

Omnī laude amplissimoque honōre dignus
Varsoviā rediit. Admirābilis in eo inerat
grāvitās atque auctōritās. Cīvēs dictatorem
eum dicere, immo rēgem creāre voluērunt. Sed
quo quis sapientior, eo est modestior. Nōmen
rēgis¹⁷ reiēcit, exercitui tantum praefuit. Rē
ipsā tāmen vērū fuit pōpulō suō rex et im-
perātor. «Pilsudski locūtus, causa finīta.» Salus
enim gentis usque ad extrēmum spīritum
suprēma ei lex fuit.

In extrēmā vitā¹⁸ morbō grāvī labōrābat,
sed dē hāc rē cēlāre¹⁹ gentem suam²⁰ voluit.
Quo maiōre mors improvīsa suōs dolōre affēcit.
Flēbant dē patriae patris morte summi atque
infimi. Mori homines necesse est, sed melior
pars nostrī morte cāret. Aedem Cracovien-
sem, ubi multīs cum lacrimis magnificāque
fūneris pompā pōsitus est, Polōnī semper grāto
animo adībunt et beneficiōrum memores.

Saepe nōbis quōque in mentem veniet
Iosēphī Pilsudski. Nēmo nostrum nōn videt,²⁰
suae quemque pōpulum fabrum esse fortunāe.
Aemulēmur virōrum excellentium virtūtēs!
Tanta vis virtūtis est, ut eam in hoste etiam
diligāmus. Quanto magis in amīco! Iosēphus
Pilsudski amīcus fuit patriae nostrae. Sarcophagus
eius iuxta Stephanum Báthory positus
perpetuum certē pignus erit²¹ Polōnōrum et

Hungarōrum amicitiae. Item Budapestinenses
duae statuāe, monumentum legionārii Polōnī et
ahēnea effigies «paterculi Bem» semper decla-

rabunt, quanti Hungaria Poloniae amicitiam
pendat atque aestimet.

¹⁴ Megszabadította = er befreite, ¹⁵ kitünően átgondolt
terv szerint = einem gut überdachten vorzüglichen Plan
gemäss ¹⁶ ragaszkodása = die Anhänglichkeit ¹⁷ a királyi
címet = den Königstitel ¹⁸ élete alkonyán = zu Ende
seines Lebens ¹⁹ nemzete előtt ezt el akarta titkolni = ver-
heimlichen, ²⁰ mindegyikünk látja = ein jeder von uns
sieht ²¹ záloga lesz = wird ein Pfand sein.

Fragmenta e monumentis historiae Hungaricae in usum scholarum col- lecta notisque illustrata ab Albino Francisco Gombos.

Enarratio de sancta corona Hungarica. Ex Annalibus Weichardi¹ de Polhaim,² archiepiscopi Salisburgensis.³

(Relatio genuina.)

Anno Domini 1305 Wenceslaus⁴ rex Bohe-
mia mortuus est, et filius eius, Wenceslaus,⁵
rex Ungariae,⁶ cepit regnare pro eo. Item anno
Domini 1305 circa festum Michaelis⁷ Otto⁸ dux
Bavariae⁹ intravit Bohemiam, datis sibi a Wen-

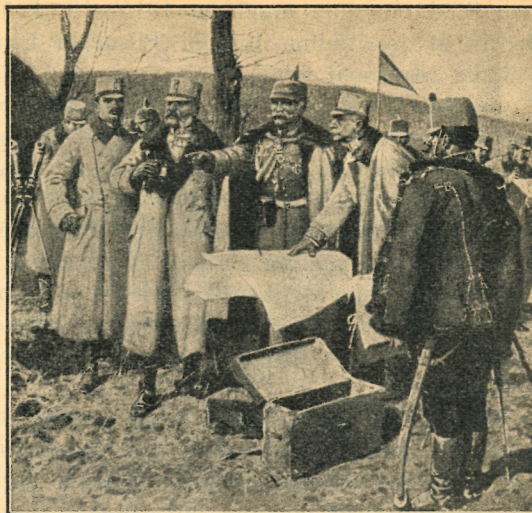
¹ obiit a. 1315 ² prope Linz ³ Salzburg ⁴ Venc. II.
(1278—1305) ⁵ Venc. III. (1305—6) ⁶ 1301—1305 ⁷ dies
29. Sept. ⁸ rex Hungariae 1305—1308 ⁹ Bajorország =
Bayern.

ceslao rege Bohemiae insigniis regni Ungariae, scilicet coronā, tunicā sancti Stephani regis,¹⁰ diademate et sceptro, contra voluntatem regis Romani Alberti¹¹ et ducis Austriae Rudolphi.¹² Qui sibi ponendo custodias, ne Ungariam intraret, omnes vias per quas intrare poterat, obstruxerant, sed idem dux¹³ hoc non obstante¹⁴ Austriam cum suis, quas de Bavaria secum duxerat, sub forma mercatoris latenter transivit. Et cum venisset ad quendam locum, qui dicitur Vischamund,¹⁵ ubi Danubium transfretare¹⁶ voluit, et cum iam navim ascenderet, quaesivit a quodam nobili dicto de . . .,¹⁷ cui coronam commiserat portandam, si ipsam haberet. Qui iam in mantica¹⁸ quaerens non invenit; et ob hoc tam praefatus dux, quam qui secum aderant stupefacti, praedictus nobilis ad unum miliare¹⁹ per viam quā venerat continuo est reversus; et ibi corona, sicut Domino placuit, est inventa in quodam palude. Qui ibidem²⁰ annis duobus et amplius commorans nunquam regnum adipisci potuit, sed multa mala ab Ungaris est perpessus, et diu in captivitate ab eis detentus, et mortis periculum vix evasit.

¹⁰ 997—1038 ¹¹ 1298—1308 ¹² (filius Alberti) 1298—1307 ¹³ Otto ¹⁴ akadálytalanul = ungehindert
¹⁵ Fischamend, prope Bruck ¹⁶ átkelni = übersetzen
¹⁷ lacuna (hézag) = Lücke ¹⁸ iszák = Quersack ¹⁹ mér-föld = Meile ²⁰ Otto in Hungaria.

Heros Gorlicensis (1915—1935.)

Mareschallus Augustus Mackensen summus¹ et primus¹ Germanici exercitus¹ imperator¹ filio, qui Budapestini Germanorum legationem² administrat,² nuper convento in urbe nostra aliquot dies commoratus est. Augustus Mackensen, qui anno 1849 natus est, bello a. 1871/72. contra Gallos gesto voluntaria³ militiā³ praeclare functus³ in Borussorum exercitu munere⁴ suscepto⁴ paulatim ad summos militarium honorum gradus evasit. In bello gentium praeter⁵ ceteros⁵ excelluit; iam apud lacus Masurienses Russorum ingentibus copiis fuis⁶ fugatisque⁶ victoriae haud exigua⁷ partem⁷ sibi vindicavit,⁷ sed maximam sibi laudem bellicam peperit, cum in Galicia apud Gorlice a. 1915 mense Maio Russorum aciem perfregit et a. 1916 autumnio Valachorum exercitu

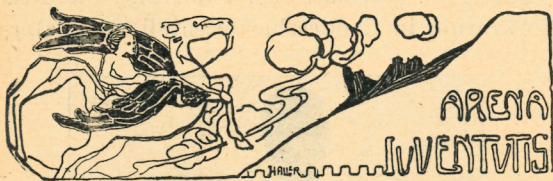

profligato⁸ Transylvaniam ab hostibus liberavit. Pro his victoriis nos Hungari Augusto Mackensen maximas debemus gratias, quare Universitas litterarum Budapestinensis iam a. 1717. ei honoris causa nomen et dignitatem doctoris impertiit. Est insuper a nostro rege cohortis⁹ equestris⁹ decumanae⁹ Albaregiensis⁹ praefecturā⁹ honorariā⁹ donatus. Nunc cum tot annis exactis iterum apud nos moratus est, arreptā occasione, quin eum summā veneratione prosequeremur, facere non potuimus atque a primoribus civitatis nostrae honorificentissime exceptus est. Sed ipse Mackensen, suum ut amorem erga Hungaros significaret, primum Budapestini in sepulchro militum fortissimorum bello absumptorum, deinde Albae Regiae in sepulchris cohortis suae X. militum, qui in acie occiderant, coronas possuit. A. d. XV. Kalendas Iunias se in Universitatem contulit, ubi a Rectore Blasio Kenyeres acceptus summā laetitiā et manifestā intimi amoris significatione celebratus est. Qui amor viri de patria nostra insigniter¹⁰ meriti penitus¹¹ in animis nostris inhaerebit.¹¹

¹ vezértábornagy = Generalfeldmarschall ² mint követ működik = als Gesandter wirkt ³ mint önkéntes = als Freiwilliger ⁴ belépett = trat ein ⁵ különösen = besonders ⁶ tönkreverte = schlug in Grund und Boden ⁷ nem kis része volt = hatte nicht geringen Anteil ⁸ megsemmisítette = vernichtete ⁹ a 10. székesfehérvári huszárezred tulajdonosává tette = wurde zum Inhaber des 10ten Husarenregiments in Székesfehérvár ernannt ¹⁰ kiváló = hervorragend ¹¹ mélyen gyökeredzik = tief wurzelt.

In imagine nostrā ab laeva stat regulus Carolus, deinde archidux Fridericus, marschallus Mackensen, ab dextera praefectus summorum¹² ducum¹² coetus,¹² Conradus e baronibus Hoetzendorf de exitu pugnae ad Gorlice tabulam geographicam spectantes de- liberant. *Car. Aes.*

¹² vezérkar—Generalstab.

Georgius Stephano S. D.

(Huic opusculo in certamine Iuventutis praemium addic- tum est.)

Petis, mi amice, ut tibi scribam, quid tem- pore feriarum egerim? Exeunte anno scholari, testimoniis distributis libertas merita incepit. Primam partem respirationis domi agebam. Cotidie lavari, natare et naviculā¹ vehi¹ sole- bam in undis amoenis lacus Pelsonis.² Reliquum tempus plerumque in libris utilibus legendis consumpsi vel cum amicis in campo pilā lusi vel in viridario³ deambulabam.

Cal. Aug. ad propinquos visitandos Simi- gium⁴ abii. Multa in oppido aedificia antiqui- tatem spirant: arx prisca, residentia episco- palis et templum monachorum⁵ antiquum. Ibidem est domus, in qua Alexander Kis- faludy, clarissimus ille poeta noster natus erat. Ante domum statua eius stat, quam posteritas grata fieri iussit. Inclytus⁶ poeta cum uxore, Rosaliā Szegedy in eodem sepulchro quiescit. Quid defuncti⁷ sub tegmine annosarum arbo- rum somniant? Somniantne resurrectionem Hungariae, resurrectionem, in qua patria nostra rursus magna, integra erit? Ego equi- dem etiam illos sepulchro conditos id somniare arbitror, quod nos omnes credimus, exspecta- mus et speramus: resurrectionem magnam!

Cum amicis in montes Simigienses saepe ex- cursiones feci. Semel et museum Darnayanum

visi, ubi multa monumenta antiquitatis accu- mulata sunt.

Dies cito praeteriēre. Nunc rursus domi sum et initium anni scholaris expecto. Interdum amicis, quos iam dudum⁸ non videram, occurro et quid novi tempore vacationis acciderit, inter nos enarramus. Ubi primum magistratus scho- laris nos discipulos rursus asciverit, viribus et corporis et mentis recreatis acri diligentia ad studia varia addiscenda aggrediemur.

Age, amice, scientiam nostram assiduitate,⁹ impigritate amplificemus, ut conditores pa- triae integrae et beatae fieri possimus! Vale!

Georgius Steiner
disc. gymn. r. Keszthelyensis.

¹ csónakázni = Kahn fahren ² Balaton = Plattensee
³ park = Park ⁴ Sümeg ⁵ szerzetes = Mönch ⁶ híres =
berühmt ⁷ elhunytak = die Verstorbenen ⁸ már régen =
seit lange her ⁹ kitartás = Ausdauer.

Sententiae.

Omnes artes, quae ad humanitatem¹ per- tinent, habent quoddam commune vinculum et quasi cognatione² quadam inter se conti- nentur. (Cic. pro Archia 1, 2.)

Studia litterarum adulescentiam alunt, se- nectutem oblectant, secundas³ res³ ornant, adversis⁴ perfugium ac solatium praebent, delectant domi, non impediunt foris, pernoc- tant⁵ nobiscum, peregrinantur, rusticantur. (Ibidem 7, 16.)

Trahimur⁶ omnes studio laudis et optimus⁷ quisque⁷ maxime gloriā ducitur. (Ibidem 11, 26.)

Philosophi etiam in iis libellis, quos de contemnendā gloriā scribunt, nomen suum inscribunt. (Ibidem 11, 26.)

Insidet⁸ quaedam in optimo quōque virtus, quae noctes ac dies animum gloriae stimulis⁹ concitat. (Ibidem 11, 29.) *Adalb. Danczer*

¹ finomabb műveltség = feinere Bildung ² rokonság =
Verwandtschaft ³ a szerencsét = Glück ⁴ balsorsban =
Unglück ⁵ éjjel (velünk) maradnak = übernachten
⁶ mindnyájunkat magával ragad = es zieht uns an ⁷ min-
den dérek ember = die Besten ⁸ lappang = haften ⁹ inger
= Antrieb.

Dies anniversarii hisce temporibus multi celebrantur, quorum omnium mentionem facere non possumus, non quia memoratu digni non essent, sed quia loco caremus. Hungari catholici memoriam filiae regis, *Sanctae Elisabethae* renovant, quae iam 700 annis ante canonizata¹ est. Hieromartyres² autem Britannici, *Ioannes Fisherus* et *Thomas Morus*, celeberrimus ille auctor «*Utopiae*» quater centenario ab eorum obitu vertente anno in album Sanctorum sollemnibus Apostolicae Sedis ritu et caeremoniis ascripti sunt. Amatores artis musicae ex operibus Sebastiani *Bach* et Georgii Friderici *Haendel* 2½ saeculis ante (a. 1685) natorum magna certamina³ musica³ pro memoriâ auctorum horum illustrissimorum instruxerunt. Qui picturâ delectantur, pictoris *Bartholomaei Székely* anno 1835. nati recordantur. De sollemnitatibus Universitatis Budapestinensis anno 1635. conditae proximo, qui mense Sept. prodibit, fasciculo dicturi sumus. De meritis victoris Gorlicensis (1915), Augusti *Mackensen* hoc eodem fasciculo lectores certiores fiunt. Item narratiuncula narratoris illius omnibus⁴ accepti,⁴ Colomanni *Mikszáth* qui a. 1910 mortuus est, hic publicatur.

Georgius V., rex Britanniae, cui orbis terrarum de 25. anno regnandi expleto gratulatus est, hoc a gubernatore nostro telegramma accepit :

«Suis Maiestatibus, Regi Reginaeque Britanniae, Londinii.

Studio⁵ personarum Maiestatum Vestrarum atque omnis nationis Britannicae profundo sinceroque, quod et me, et totam nationem Hungaricam semper tenet, permotus grates huius regni unanimes⁶ benignitati Divinae Providentiae persolvô, quae Vestras Maiestates hunc diem festum videre⁷ sivit. Rogo liceat mihi spem in medium proferre Omnipotentem Vestras Maiestates etiam multos per annos cum gloria atque incremento⁸ populorum Vos

amantium imperiique Britannici, tum etiam saluti totius generis humani servaturum esse.

Nicolaus e nobilibus Horthy gubernator.»

Regem Georgium aequè humaniter⁹ respondisse constat. Iubilaeo argenteo regis Georgii triumpho Caesarum Romanorum reviviscabant. Divitias immensas regum opulentissimorum (vulgo : maharadsarum) Indiae in pompa procedentium nunquam tanta multitudo Londinii admirata est. Etiam gentes incultae et maximo remotae — sicut in actis¹⁰ diurnis¹⁰ Britannicis legimus — gratulari regi voluerunt. Sic gens Powrarum in Candeschio orientali, ubi pater-

Rex Georgius.

familias etiam nunc iure verberandi poenae causâ utitur, in honorem regis Georgii decrevit, ne quis uxorum per sex menses verberaretur. Alia gens, Philii voverunt se honoris causa totum annum ab omni parte honestos fore neque feras¹¹ furtim¹¹ intercepturos,¹¹ quamquam hoc libentissime facere solebant.

Expositio Bruxellis totius mundi sollemniter a rege aperta est summis magistratibus aliisque primoribus civitatis item diplomatis et legatis praesentibus. Porticum¹² exterarum nationum

¹ szentté avat = heilig sprechen ² vértanu = Märtyrer, ³ hangverseny = Konzert ⁴ közkedvelt = all-beliebt ⁵ rokonszenv = Sympathie ⁶ egyhangú = einstimmig, ⁷ megérni = erleben ⁸ gyarapodás = Mehrung ⁹ udvariasan = höflich ¹⁰ hírlap = Zeitung ¹¹ vadorzást úzni = wildern ¹² pavillon.

prima Danorum portas spectatoribus ab herede regi Friderico inaugurata patefecit.

Atheistae Russiae Sovieticae tam obstinate¹³ homines religiosos vexant et persequuntur, ut ceteri populi ad Nationum Societatem confugere cogantur interventionem quaerentes. Sed cum Galli magis timeant Germanos Christianos, quam Russos atheistas, metuendum est, ne Galliae eadem sors patienda sit, quae equo Horatii obvenit, qui hominis auxilio cervum vicit, sed hominem dorso depellere¹⁴ iam non potuit.

Grammophonum et radius. Diu iam fabricae grammophonorum et societatis radiophonicae Budapestinensis de usu gratuito¹⁵ discorum¹⁶ grammophoni certabant, donec nuper iudicium, magni momenti¹⁷ factum est. Re enim iudicata dehinc stationes¹⁸ radiophonicae¹⁸ discis grammophoni, quos emerunt, utentes nullam mercedem fabricis separatim solvere debent.

Cassianus Mattyasovszky mortuus est.

«Quis desiderio¹⁹ sit pudor²⁰ aut modus²¹

Tam caro capitis?» — dicimus cum Horatio. Rector superior h. c., rector doctissimus gymnasii realis ordinis S. Benedicti, qui totam per vitam, sicut proverbium Hungaricum dicit, «Ne muscae²² quidem nocuit,» imo omnes labores, omnia tempora in discipulis, exploratoribus,²³ in re institutoriā²⁴ atque humanitariā²⁴ consumpsit; quem omnis iuventus, ut patrem, ceteri ut amicissimum honorabant amabantque: abiit. Rē verā: «Multis ille bonis flebilis occidit». Cur vir tantae humanitatis nobis immaturā tristisque morte ereptus est? Voluntas divinae providentiae inexplorabilis est. Iterum Horatius nos consolatur:

«Durum: sed levius fit patientiā,
Quicquid corrigere est nefas».

Et tu, vir optime, quem memoriā
semper colemus, vale! Sit tibi terra levis!

Nuntii Horatiani. In primis de certamine cantandi publico²⁵ gymnasiorum die 26. Mai dicendum est, quia cantus obligatus ab omnibus discipulis pulcherrimus ille Zoltani *Kodály* chorus Horatianus «Rectius vives Licini» simul

cantatus est. Cuius sollemnitatis patronus, *Elias Bitter*, rector superior h. c., abbas *Clavalliensis*,²⁶ rector *gymnasii ordinis Cisterciensium* Budapestinensis etiam suā in scholā artem cantandi tantopere colit, ut chorus Zoltani *Kodály* supra dictus primum a discipulis *Eliae Bitter* cantari potuerit, cum Societas Amicorum Litterarum²⁷ Humanarum²⁷ Hungarica (breviter dicta «Parthenon») in Academia Scientiarum Hungarica bimillennium Horatianum celebravit. In imagine nostra inter cantatores *gymnasii Cist.* ab laeva abbas *Elias Bitter*, ab dextera regens chori omni laude dignus, magister *Lucas Horányi* sedet.

Altera imago discipulas gymnasii *Sorum Anglicarum Kecskemétienses* ante oculos proponit, quae duabus in scenis e vita poëtae sumptis Maecenatem de philosophia cum Horatio colloquentem, deinde amicos ceteros cum poëtā disserentes egerunt.²⁸

Ex ephemeride, quae inscribitur «Discipuli Novopestienses», comperimus in gymnasio reali de rege *Colomanno Bibliophilo*²⁹ nominato magistrum *Ioannem Vince* renovavisse «Memoriam Horatii», postea *Georgium Borsy* (VIII. cl.) et *Ernestum Töttösy* (VII. cl.) dissertationem et carmen de poëta scriptum recitavisse. In oppido *Pápa* *Iustinianus Babnigg*, clericus ex ordine Fratrum Minorum³⁰ (discipulus VII. cl.) orationem Latinam de Horatio habuit. Gymnasium r. *Arpadianum* locum quamquam insolitum, tamen eo speciosiore³¹ sollemnitati elegit, quae in amphitheatro *Aquinci* sub divo spectatores ita affectit,³¹ ut antiquitatem sentirent. Socius noster, *Adalbertus Danczer* rector h. c. non solum de poëta disseruit, sed etiam de choris, quos discipuli duce *Josepho Willer* cantaverunt.

Nuperrime missore³² Budapestinensi invitante chorus clericorum *Calasantini* a Scholis Piis duce *Stephano Kozáky* cum explicationibus

¹³ megátalkodottan = hart räckig ¹⁴ lerázni = abschütten, ¹⁵ ingyenes = unentgeltlich ¹⁶ lemez = Platte
¹⁷ jelentőségu = von Bedeutung ¹⁸ rádióleadóállomás = Radiosendestation ¹⁹ sóvárgás = Senhsucht ²⁰ szégyen = Scheu, ²¹ mérték = Mass ²² légy = Fliege ²³ cserkész = Pfadfinder ²⁴ tanításügy és jótékonyág = Unterrichts- und Wohltätigkeitswesen ²⁵ országos = Landes-, ²⁶ clairveauxi apát = Abt v. Clairveaux, ²⁷ klasszikus műveltség = klassische Bildung ²⁸ előadták = aufführen, ²⁹ könyves = Bücherfreund ³⁰ minorita = Minoriten ³¹ feltűnő = auffallend ³² hatást gyakorol = Eindruck machen
³³ leadó = Radiosender.

Josephi Wagner multas compositiones carminum Horatii cantavit, quae eis, qui conchas³³ auditorias³³ auribus affigunt, aequae placuerunt ac machinas³⁴ duarum³⁴ vel plurium fistularum³⁴ cum amplificatore³⁵ habentibus. Assistens Universitatis *Leodiensis*³⁶ (in Belgica) *Maximus Leroy* nobis nuntiat, quam digne studiosi bimillennium Horatianum celebraverint. Post dissertationem professoris M. J. *Hubaux* M. *Leroy* introductionem dixit de cantibus Horatianis, quorum quindecim a choro mixto duce Francisco *Duysinx* cantati sunt.

Anthologia musica Horatiana venalis³⁷ prostat³⁷ apud I. Fraknóy, Budapest, Trefortutca 8. Pretium est pro Hungaria 2, pro exteris nationibus 3 pengő. Lectoribus «Iuventutis» pretium 40%-is minutum constituitur.

³³ fejhallgató = Kopfhörer ³⁴ kétlámpás készülék = Zweiröhrenapparat, ³⁵ hangerősítő = Verstärker ³⁶ Liège ³⁷ kapható = ist zu beziehen

Litterarum commercium.¹

Ducem Pilsudsky *Poloni Hungarique aequae lugent.*

Honoratissime ac Carissime Domine Moderator!

Penitus² Vos rogo, ut grates iuventutis nostrae in ephemeride carā Vestra publicare

velitis. Vehementer gaudemus, quod sententiae³ a pueris nostris in dies crebrius permittantur.³ Commercium litterarum nobis tribus cum gymnasiis est: singulis⁴ fere hebdomadibus⁴ epistola advenit. Diplomata, quae populos amicos familiaritate coniungit, est optima.

Busko-Zdrój, die 20 Maii 1935.

Summa cum reverentia

Adamus Wilusz, director.

¹ levelezés = Briefwechsel ² szépen = herzlich ³ eszmecsere = Gedankenaustausch ⁴ minden héten = wöchentlich.

Carissimis Sororibus et Fratribus, qui verba condolentia nobis miserunt, gratias agimus maximas. Litterae vestrae in Academia funebri lectae sunt. Nemo nostrum lacrimas tenere potuit. In illo praeclaro homine lugemus civem patriae amantissimum, vobis Hungaris amicissimum et totius culturae humanae strenuum ac fortem propugnatores.

Deus Omnipotens Ducem nostrum, Iosephum Pilsudsky coronet in coelis gloriā vitae aeternae.

Discipulae et discipuli gymnasii Buscensis Polonia.

Busko, 20 V. 1935 roku.

*

Eugenius Pintér, cui superiore in fasciculo de titulo professoris Universitatis nuper accepto gratulatus sumus, his quae sequuntur litteris nobis respondit:

Carissime Amice!

Sit mihi fas intimo ex pectore tibi gratias pro officio¹ observantiāque¹ agere, quibus novissimo Iuventutis fasciculo tantam mihi laetitiam attulisti. Nunquam² ephemeridem a Te excellenter redactam legendo non² fruor semperque gaudeo, quod tam copiose iuventutem nostram in studio linguae Latinae adiuvas. Utinam tanto virium animi³ atque conatu liberalium labori accommodati successus⁴

¹ megtisztelő figyelem = beehrende Aufmerksamkeit ² mindig = immer ³ szellemi = geistig ⁴ siker = Erfolg.

(Vide pag. 106.)

prosperi⁴ evidenter se adiungant! Gratiis pro Tuo amore mei opusculoque excellenter scripto iterum actis persisto

Bp., die 15 Maii 1935.

fidelissimus Tuus

Eugenius Pintér

Catastrophā aeroplani giganticī in Russia.
«Caelum ipsum petimus stultitiā.» Horum Horatii verborum nobis in mentem venit audientibus, quomodo 48 hominibus moriendum fuerit. Aeroplanum orbis terrarum maximum de «Maximo Gorki» nominatum 8 motorii vim¹ 5000 equorum¹ aequantibus¹ instructum, quod alis 70 metrorum innixum praeter praesidium² 23 virorum 40 viatores vehere potuit, propter intemperantiam audaciamque aviatoris³ Saschin periit.

Qui suo aeroplano ita vectus, ut ab illo giganteo remulco⁴ traheretur, quamquam circuitus periculosos pronum⁵ in caput⁵ prolabendo⁵ facere vetitus est, tamen circulationes⁶ artificiosas⁶ fecit, cum subito duo aeroplana collisa deciderunt.

Praeses ministerii Borussici, Göring cum uxore aeroplano vectus duobus aliis comitantibus Budapestinum advenit. Legatus⁷ Göring vir staturā procerā est, qui ipse aeroplanum direxisse dicitur. Ab aëroportu Tempelhofensi usque ad descensum apud nos tres horas vectum est. Hospites nostri illustrissimi iter⁸ voluptatis⁸ causā⁸ susceptum⁸ tertio post adventum die identidem in aëre perrexerunt, postquam a gubernatore Iulioque Gömbös in audientia officiose salutati sunt.

¹ löerejű = von 5000 PS, ² legénység = Besatzung
³ pilóta = Flieger ⁴ vontatókötél = Schlepptau ⁵ buk-fencet vet = Luftpirouette ⁶ bravuros körforgások = Kunststücke ⁷ tábornok = General ⁸ kėjutazás = Lust-reise

Septem nummi. (2.)

Narratiuncula *Sigismundi Móricz*. Latine vertit *Carolus Acs*.

Et conversorum farraginem⁶³ scrutorum⁶³ reposui. Mater vero interea cogitabunda⁶⁴ torquebatur,⁶⁴ ubinam aliquid nummorum aliquid quando recondidisset. Sed res quaedam me acriter pupugit:⁶⁵ «Mater, inquam, scio locum, ubi nummi sunt».

— Ubinam, fili? investigamus eos, donec quasi nives licuerunt.⁶⁶

— In arca vitrei armarii.⁶⁷

— O infelicem puerum, inquit mater, bene sic se res habet; si prius indicasses,⁶⁸ iam

(Vide pag. 106.)

nullos haberemus. Consurgentes ad armarium nos fecimus,⁶⁹ quod quidem iam dudum vitro caruit, sed arca eius habuit nummum ibi, ubi ego eum esse sciebam. Per triduum⁷⁰ inde surrepturus⁷¹ eram, sed non sum ausus; atqui si ausus essem, crustula⁷² emissem.

— Iam tandem habemus quattuor nummos, inquit mater, ne⁷³ desponderis⁷³ animum,⁷³ iam maiorem partem habemus. Si hosce quattuor unā horā eruimus,⁷⁴ tres ceteros usque

⁶³ sok lom = den Trödelkram ⁶⁴ törte a fejét = zerbrach sich den Kopf ⁶⁵ furta az oldalamat = wurmte mich ⁶⁶ elolvadt = zerschmolz ⁶⁷ üvegszekrény = Glas-kasten ⁶⁸ megmondta volna = angegeben hättest ⁶⁹ mentünk (népies) = begaben wir uns (volkstümlicher Ausdruck) ⁷⁰ három nap óta = seit drei Tagen ⁷¹ késültem elcsenni = wollte wegstibitzen ⁷² cukrot = Zuckerl ⁷³ sose busulj! = verzage nicht ⁷⁴ megleljük = ausfindig machen.

ad merendam⁷⁵ reperiemus; ad vesperam satis mihi temporis ad vestimenta lavanda suppetit. Festinadum,⁷⁶ videamus, an in ceteris arcis armarii singuli compareant.⁷⁷

Quodsi in quaque arca fuisset nummus, magnam vim nummorum habuissemus. Vetulum⁷⁸ enim istud armarium talibus dominis serviebat, dum erat aetate⁷⁹ recens,⁷⁹ qui satis superque⁸⁰ habebant,⁸⁰ quae eo recondere⁸¹. Enimvero apud nos haud multa onera sustentabat, non⁸¹ nequidquam⁸¹ erat tam tussiculosum,⁸² tineis⁸³ corrosus⁸³ tamque edentulum.⁸⁴

Mater omnes armarii arcas huiusmodi oratiunculis affata est: «Haec erat dives, haec numquam quidquam habuit, haec pecuniā⁸⁵ mutuā⁸⁵ vitam⁸⁵ toleravit,⁸⁵ attat⁸⁶ tu,⁸⁶ mendicula, numquam ullum nummum habes; haec numquam quidquam nummum habebit, quod est egestatis nostrae conservatrix;⁸⁷ tu vero ne unquam habeas, nam nunc ipsum, cum primum a te peto, nihil mihi das. En ista habet plurimos nummos, exclamavit cachinans, cum infimam arcam, quae nihil fundi⁸⁸ habuit, evelleret».⁸⁹

Ex collo arcā suspensā ridentes humi condesimus. «Ehodum⁹⁰ — inquit — actutum⁹¹ pecuniam nanciscemur,⁹¹ in vestimento patris iam inveniemus.»

Ex clavis in murum infixis pependerunt vestes. O, rem mirificam, vix in sinum,⁹² quem fors⁹³ obtulerat,⁹³ mater manum inseruerat, illico nummum deprehendit.⁹⁴ Vix oculis credere ausa est.

«En nummi, clamavit, adsunt nummi. Quot habemus? Ne numerare quidem possumus. Unus, duo, tres, quattuor, quinque. Quinque sunt! Duo tantum desunt. Hi duo nihil sunt. Ubi quinque sunt, facile duo inveniuntur.»

Sedula cunctos sinus excussit,⁹⁵ sed pro!⁹⁶ frustra. Ne unum quidem invenit. Ne sollertissimis⁹⁷ quidem⁹⁷ argutiis duos nummos alicunde extricare⁹⁸ potuit. Prae sollicitudine ac labore genae⁹⁹ matris roseo rubore ardebant. Matri enim interdictum¹⁰⁰ erat opere, quia cum operi¹⁰¹ instabat,¹⁰¹ statim aegrotare coepit. Verum hoc nimirum erat¹⁰² extraordinarium opus, quis enim a quaestu pecuniae arceri potest? Iam appetivit,¹⁰³ immo iam abierat merendae tempus. Iam, iam advesperascit.

Patri cras indusio¹⁰⁴ opus erit, sed nequit lavari, puteali¹⁰⁵ enim solā aquā¹⁰⁵ sordes¹⁰⁶ oleosae¹⁰⁶ nequeunt elui.

Tum frontem feriens mater exclamavit: «O me asinum! Meum ipsius sinum ne inspiciam?»

— At certe inspiciam!

Atque inspexit. Et ecce, ibi quoque nummum invenit, qui erat iam sextus. Angoribus¹⁰⁷ aestuabamus.¹⁰⁷ Iam uno nummo opus erat.

— «Ostende tuum quoque sinum, fortasse ibi inveniemus!» Meos scilicet sinus! Sane hercle ostendi poterant, certe in his nihil infuit. Crepusculum¹⁰⁸ ingruit,¹⁰⁸ et nos etiam tum non plus sex nummos habuimus, qui quidem, quia integri¹⁰⁹ non¹⁰⁹ erant, quasi nulli erant. Caupo¹¹⁰ Iudaeus nobis nihil credidit,¹¹¹ vicini vero eādem atque nos, laborabant egestate. Quid? nos ut unum oremus nummum? Quid faceremus? Medullitus¹¹² derisimus nostram inopiam ac miseriam.

Tum ipsum intravit mendicus. Modulanti¹¹³ voce flebilissimam precessionem profudit. Mater, tamquam mente¹¹⁴ captā¹¹⁴ visit eum: «Desine, bone, inquit, hodie totum meridiem hic desideo,¹¹⁵ quod unus mihi nummus ad semilibram saponis deest».

Mendicus senex mitissimo vultu stupefactus matrem contuetur: «Unus nummus?»

— Ita, inquam.

— Equidem do tibi.

— Mene a mendico stipem¹¹⁶ acceptare?

— Mitte¹¹⁷ istaec,¹¹⁷ mulier, egomet isto

⁷⁵ uzsonnág = bis zur Jausezeit ⁷⁶ gyere csak szaporán = spüte dich ⁷⁷ lesz = vorhanden sei ⁷⁸ öreg = alterschwach ⁷⁹ fiatalabb korában = als er noch jung war ⁸⁰ sok dugatni valójuk volt = viel darein zu stecken hatten ⁸¹ nem hiába = nicht umsonst ⁸² göthös = siech ⁸³ szűette = wurmzerfressen ⁸⁴ foghijas = zahnlückig ⁸⁵ hitelből élt = lebte von Borg ⁸⁶ no te = ei du! ⁸⁷ örzi = sie erhält ⁸⁸ fenék = Boden ⁸⁹ kirántotta = riss heraus ⁹⁰ megállj csak = warte nur! ⁹¹ mindjárt lesz = sofort werden wir haben ⁹² zseb = Tasche ⁹³ legelső = die erste beste ⁹⁴ akadt = erwischte ⁹⁵ végigkutatta = durchsuchte ⁹⁶ sajnos = leider ⁹⁷ legjobb tréfával = mit dem witzigsten Einfall ⁹⁸ kicsalni = hervorlocken ⁹⁹ arc = Wangen ¹⁰⁰ el volt tiltva = war untersagt ¹⁰¹ munkában volt = wenn sie arbeitete ¹⁰² persze = freilich ¹⁰³ eljött = war herangekommen ¹⁰⁴ ing = Hemd ¹⁰⁵ kútvíz = Brunnenwasser ¹⁰⁶ olajszenny = Ölfleck ¹⁰⁷ lázasak lettünk = es fieberte uns ¹⁰⁸ bealkonyodott = die Abenddämmerung brach herein ¹⁰⁹ hiányos = nicht vollzählig waren ¹¹⁰ szatócs = der Krämer ¹¹¹ nem adott hitelbe = borgte uns nichts ¹¹² tiszta szívvel = von ganzem Herzen ¹¹³ éneklő = singelnd ¹¹⁴ belébedulva = wie betäubt ¹¹⁵ heverek = liege ich da ¹¹⁶ alamizna = Almosen ¹¹⁷ hadd el = lass das sein.

nummo non, egeo, tumulo egeo, sub quo omnia se¹¹⁸ meliuscule¹¹⁸ habebunt.¹¹⁸

Nummo in manum mihi tradito plurimisque et maximis gratiis actis pedem¹¹⁹ trahens¹¹⁹ porro¹¹⁹ graditur.¹¹⁹

«Deo gratias — inquit mater — nunc curre . . .»

Tum paululum constitit, mox argutissimos¹²⁰ cachinnos¹²⁰ ebullivit :¹²⁰ «Nimirum tempestivo tempore nummi praesto¹²¹ sunt!¹²¹ Qui¹²² possum¹²² me sero¹²³ diei¹²³ ad lavandum accingere?¹²⁴ Obscurum est iam, nec in lucerna oleum est». Mater cachinnans acerrimis¹²⁵ singultibus¹²⁵ correpta¹²⁵ est. Singultanti atque facie in palmas¹²⁶ ambas conditā¹²⁷ nutanti cum sustenturus adstitissem,¹²⁸ manus meae calido¹²⁹ quodam¹²⁹ suffunduntur :¹³⁰ sanguine carissimo et sanctissimo matris, cui tanta cachinnandi¹³¹ inerat¹³¹ facultas,¹³¹ quanta paucis pauperculorum hominum.

Finis.

¹¹⁸ jobban lesz = wird alles besser sein ¹¹⁹ eldöcög = humpelt davon ¹²⁰ nagyot kacagott = schlug eine helle Lache an ¹²¹ rendelkezésünkre áll = steht uns zur Verfügung ¹²² hogy tudok = wie kann ich ¹²³ későn = so spät ¹²⁴ hozzálátni = sich heranmachen ¹²⁵ fuldoklás jött rá = ein erstickendes Schluchzen befiel sie ¹²⁶ tenyér = Hand ¹²⁷ hajtott = gestützt ¹²⁸ odaálltam = stellte mich um sie zu stützen hin ¹²⁹ valami meleg = etwas Warmes ¹³⁰ ömlött el = strömte, troff ¹³¹ úgy tudott kacagni = so herzlich konnte sie lachen.

Iocosa.

Reus, qui bracam¹ furatus est, oratione callidissima defensoris furti absolutus est.² Advocatus igitur causā finitā dicit reo : Licet, abeas !

— Veniam, advocate, expectandum mihi adhuc est, dum testes discedant, quia bracā furatā indutus sum.³

*

Hellmesberger, fidicen⁴ celeberrimus, dum opus Beethoveni fidibus optime cecinit, Braunfeldum, scriptorem comoediarum varia, quibus audientes turbaret, garrire⁵ animadvertit.

Postquam fidibus canere desiverat, adiit

Braunfeldum et ait : — Dedecuit te me fidi- bus canente garrire. Ego heri aderam in theatro, ubi comoedia a te composita agebatur, et — nihil ridebam.

*

Ujházy, iste celeberrimus histrio⁶ noster narravit aliquando amicis suis : — Haud credidi me adeo, ut hodie compertus sum, coli. Quando praetorium⁷ militare praeterieram, omnes custodes in porta dispositi maxima cum reverentia me salutabant.

— Gloriosius loqueris,⁸ dicunt ei amici.

— Minime. Interrogate modo duos tribunos militum, qui una mecum ambulabant !

Dr. Felic. Gondán.

*

Duo viatores unā peregrinabantur : Stephanus et Ludovicus. In vico quodam praeter hortum colloqui coeperunt.

Stephanus (qui hortulanus⁹ erat) : «Aliquando produxi tantam brassicam,¹⁰ quanta est illa vacca». — Ludovicus (qui autem figurus¹¹ erat) : «Aliquando tantam ollam¹² feci, quanta est illa domus». — Steph. : «Minime credo. Cur fuit tibi opus tantā ollā?» — Lud. : «Quia tuam brassicam coquere volui».

*

Duo stolidi Romam ibant. Meridie quandam conveniunt viatorem. Alter viatorem interrogat : «Dic, amice, procul est adhuc Roma?» — «50 chiliometra, respondet ille.» — «Ergo 25 chiliometra utriusque nostrum obvieniunt» — dicit stolidus.

*

Viator quidam longo itinere facto in oppidulum advenit. In deversorio¹³ unico pagi cenatus cauponem interrogat : «Habesne cubi- cula¹⁴ hospitalia?»¹⁴ — «Duo habeo, domine.» — «Quanti constant?» — «Pretium alterius 5 pengoenes, alterius 7.» — «Quid hoc ab illo differt?» — «In posteriore muscipula¹⁵ est.»

Victor Kósa

disc. gymn. r. Keszthelyensis.

¹ nadrág = Hose ² felment = freisprechen ³ van rajtam = anhaben ⁴ hegedűs = Geiger ⁵ cseveg = plaudern ⁶ színész = Schauspieler ⁷ parancsnokság = Platzkommando ⁸ lódit = aufschneiden ⁹ kertész = Gärtner ¹⁰ káposzta = Kraut ¹¹ fazekas = Hafner ¹² fazék = Topf ¹³ vendégfogadó = Gasthaus ¹⁴ vendégszoba = Gatzimmer ¹⁵ egérfogó = Mausefalle.

«Latrantes.»

(E Colomanni Mikszáth «Coniectaneis».)

Poeta quidam mihi amicissimus comoediam scribit Theatro Nationali, cui titulum: «Latrantes» dedit. Fama comoediae apud histriones optima habetur et felicissimus eventus¹ ei praedicatur. Histriones clarissimos in ea partes habituros² constat. Id tantum mirum et inusitatum videtur, quod in ludo latrabitur.

Die quondam nubibus obumbrato³ auctor forte extrema comoediae componit, cum quidam senex humili statura cubiculam eius intrat et prope mensam constitit.

Poeta valde admirans: «Quis es? — inquit — Quid vis?»

Ille vero: «Quaeso, . . . rogo te humillime . . . ego . . . ego . . . ego nemo sum!» — «Si ergo nemo es, dic, quid velit nemo?» — «Obsecro te, serenissime, ego sum ille, qui in theatro latrare solebam. Canem me esse fateor.» — «Canemne te affirmas?» — «Ita.»

Timidus cum hoc dixisset, capillos canos manu sordida compsit.

— Quid ergo?

— Re vera peritus sum latrandi non secus ac canis. Quam artem scholaris⁴ didici. Felli nonnunquam etiam canes ipsos ita, ut nullus ex iis mihi non irasceretur, cum in via seu platea obuius venisset.

— Perge!

— Audivi te, serenissime domine, comoediam scribere, in qua latrante opus esset.

— Hoc non negarim: ineunte actu secundo.

— Quapropter etiam veni, comperi enim te corde optimo esse. Scito ergo uxorem mihi aegram domi iacere et nihil habere, quod comedat. Veni te rogatum, ut in singulis actibus iuberes latrari.

— Aegre hoc, amice: non convenit⁵ fabulae.

— Atqui mihi persuasum erat hoc fieri posse. Et sperabam — dixit contristatus⁶ — fore, ut mei te misereat et omnibus aerumnis⁷ me liberares.

— Cui tibi usui erit, si ter latraveris?

— Tunc profecto ternos florenos⁸ accipiam, nam pro singulis vesperis merces mihi solvitur.

Poeta paulum meditatur:

— Quid tunc — inquit — si duo canes latraverint, unus dextrā, alter sinistrā?

— Optimum erit — ait ille gaudio exultans,⁹ — nam filius meus aequae scite¹⁰ ac¹⁰ ego latrat. Nimirum¹¹ comoediam optimam habebimus!

— Ergo promitto me talem comoediam scripturum. I nunc domum, Deo favente, quam pulcherrime et diutissime latraturus!

Senex maximas grates rependens reliquit cubiculum, montem auri sibi oblaturum.

Gabriel Darás.

¹ siker = Erfolg ² szerepe van = Rolle führen ³ borongós = verdüstert ⁴ tanulókoromban = noch als Schüler ⁵ illik = es passt ⁶ elszomorodva = betrübt ⁷ nyomorúság = Plackerei ⁸ forint = Gulden ⁹ ujjongva = jauchzend ¹⁰ époly ügyesen, mint = ebenso geschickt, wie ¹¹ kétségtelenül = zweifellos

De aranea¹ eiusque victima.

In maribus meridiem spectantibus² nautis persaepe apparet aranea pisces capiens, quae in herba et inter frutices³ vel ex insidiis⁴ perlustrat pisces in undis natantes. Piscem cum sibi convenientem aspicit, eum quattuor pedibus corripit capiti maxillam⁵ immittens. Piscis licet cunctis viribus amplexu⁶ se liberare conetur, hostem pati se complimentem tamen cogitur. Mox, cum victima in summo iam periculo versatur, aquis submersus dorsum nunc radicibus in mari vigentibus, nunc lapidibus atterit,⁷ ut araneā liberetur. Paulo post victima misella mortifero araneae veneno interfecta moveri sinit. Quo facto cadaver⁸ piscis natans ab aranea detrahi solet in locum abditum, ubi comedatur.⁹ Aranea pedes, quibus corpus piscis circumdabat, paulo relaxans¹⁰ requirit sibi rem, cui nisa¹¹ se movere queat. Postea cadavere onusta sic pertransit vada,¹² ut domum rediens bene meritis fruatur epulis.¹³

G. Boros.

¹ pók = Spinne ² délvidéki = südlich ³ bozót = Gebüsch ⁴ leshely = Hinterhalt ⁵ állkapocs = Kinnlade ⁶ szorítás = Umschlingen ⁷ odadörzsöli = anreiben ⁸ hulla = Leichnam ⁹ elfogyaszt = verzehren ¹⁰ meglazít = lockern ¹¹ nekitámaszkodva = sich stemmen ¹² sekély víz = seichtes Wasser ¹³ lakoma = Schmaus.

Pro domo.

Nunc, cum ultimus huiusce anni scholastici fasciculus¹ ephemeridis nostrae prodit, non praetermittere possumus, quin lectoribus et sociis gratias quam maximas agamus, quod Iuventutem, quae anno superiore iam in discrimine² erat, tam benigne acceperunt, ut a mense Nov. iam pro octonis paginis duodenas dare potuerimus. Numerus non solum scholarum subnotantium, sed etiam lectorum singulis in scholis auctus est. Sunt gymnasia, quorum discipuli Iuventutem legentes veram multitudinem efficiant.³ In quibus primatum *gymnasium Madáchianum* sibi iure vindicat, cuius discipuli amici Iuventutis in imagine spectantur cum magistris linguae Latinae, quorum nomina sunt (ab laeva ad dexteram): Franciscus e fortissimis *Esztergomy*, Carolus *Buday*, Tiburtius *Kopp*, Iosephus *Pázmán* et Alexander *Regényi*. Haud multo minores lectores habemus in *Scholis Piis* Budapestini gymnasioque de Georgio *Frater* nominato Miscolciensi. Gratiam⁴ referendi⁴ causā⁴ hic fasciculus, quia mensibus Iulio Augustoque Iuventus non prodibit, praeter ceteros⁵ 12 paginas continet, adnotationes autem sicut ante bellum gentium, etiam Germanicae additae

sunt, ut et lectores linguae Hungaricae imperiti, et ipsi Hungari ex comparatione linguarum maiorem fructum⁵ percipiant.⁵

¹ füzet = Heft ² válság = Krise ³ kitesz = ausmachen ⁴ hálaból = zum Dank ⁵ kivételesen = ausnahmsweise ⁶ hasznos híz = Nutzen haben

Nunc, cum Budapestini tertium universitatis conditae saeculum expletum celebrabitur, praeter ceteras sollemnitates etiam certamina studiosorum gymnica mense Augusto spectacula iucundissima praebebunt. Ex 35 nationibus 1300 athletarum, natatorum aliorumque nomina in tabulas relata sunt certatorum. Maximas e Germania, Britannia, Italia et Cescoslovacia aventuras esse catervas verisimile¹ est. Sed haud pauci certatores venient e Gallia, Finlandia, Austria, Batavia, Suecia, Helvetia, Belgica, aliisque ex continentibus Turcia, Japonia, Meridiana parte Africae, Nova Insula² etc.

¹ valószínű = wahrscheinlich ² Újzélánd = Neuseeland.

Libri dono accepti.

Numeri loquentes. (Beszélő számok.) Composit dr. *Desiderius Zentay*. Fasciculus III. Historia universalis. Politica gentium. Oeconomia orbis terrarum. Budapestini, 1935. Ex officina Societatis Franklinianae. 104 paginae. Pretium 1:50 pengő. — Quos res statisticae delectant, eis hic liber utilis vere placebit.

Dr. *Adalbertus Radnai*: Liber tachygraphie Hungaricae unitae scholarum usui destinatus. Pars III. Logographia. (Beszédírás.) Editio II. perfectior. Budapestini, 1934. Editio Gyorsírástudományiana. Pagina 1—92. Pretium 2:50 pengő. — Hoc opus praeter abbreviationes gradus supremi etiam textus fere 25 milium syllabarum ad dictandum apte dispositos continet.

Archivum Philologicum. Bpest, 1935. Annus LIX. Fasciculus 1—3. Redactum ab *Iosepho Huszti* et *Alexandro Eckhardt*. Editio Societatis Philologorum Budapestinensis. Pagina 1—112. Pretium 2 pengő. — Ioan. Koszó: Memoria Iacobi Bleyer. — Andr. e nob. Ivánka: Fons Ciceronis De natura deorum II. 45—60. — Car. Marót: De problematibus praesentibus, quae historicos litteraturae Graecae manent. — Zolt. Alszeghy: Moralitas (drama scholasticum) Hungarica inedita XVII. saeculi. — Helena Király: Vita sanctae Elisabethae. (XIII. saec.). — Steph. Fábrián: Gustave Lanson. (1857—1935.) — Opuscula minora Iulii Moravcsik, Mariae Révész, Eugenii Zoványi, Colomanni Timár. — Bibliographia librorum recentissimorum.

Alma Roma. (Latinitatis Praeconium.) Romae, Apr. 1935. Ann. XXII. Fasc. IV. Pro Ioanne Fishero et Thoma Moro. (Peroratio ab Augusto Milani, S. Consistorii Advocatorum Decano habita in S. Consistorio d. I. mens. Aor.) — Respublica Argentina in inferiore America pacifera. — Imperii via ad clivum Capitolinum. (Carmen Sapph.) — De voce latina apte collocanda. — De aluminio in speculis parandis. (Radioph. Vatic.) — Silentium et attentio. (Coll. lat.) — Annales. — Varia. — Iocosa. — Aenigmata. — Librorum recensio. — Anthea. (Ex fabula Petri Angelini—H. Sienkiewicz.)

Hypatia. (7.)

Scripsit *Carolus Kingsley*, Hungarice reddidit *Arpadus Zigány*. Excerpsit atque in Latinum convertit: *Valentinus Fehér*.

Cyrillus ad Philammonem aggressus utramque manum in capite posuit eumque osculatus est. — «Hoc, mi fili, non obliviscar. Scisne nomen feminae Aethiopsis?» — «Mihi videtur se Iuditham dixisse.» — «Iam scio; ea est uxor ianitoris⁶⁷ Hypatiae. Proba, pia mulier, sed dolendum est, quod vir eius falsos deos colit. Bene fecisti, mi fili. Nunc adducite captivos Iudaeos, vel potius mittite illos domum: cras eos quoque cum ceteris Alexandriae pellemus. Rabini Iudaei me visentes pacem petiverunt. Equidem accepi, sed illi me frustrati⁶⁸ foedus ruperunt. Nunc ergo poenā eos

Dominus persequetur. Crastino⁶⁹ diluculo⁷⁰ mihi 30 milibus hominum opus erit; quorum ope vias Alexandriae ab Iudaeis vacuefaciam.⁷¹ Ite.

Diaconi et presbyteri tergis versis abierunt, ut iussum peragerent. Philammonem, qui item eos sequebatur, Cyrillus retinuit. — «Mane hic, mi fili. Tu, cum urbem ignores, facile aberrabis. Atqui etiam tuā operā mihi opus erit; cras enim negotiosus⁷² dies nobis illucset.»⁷³

Philammo in angulo cubiculi Cyrilli dormivit.

⁶⁷ kapus = Pförtner ⁶⁸ becsap = betrügen ⁶⁹ holnapi = morgen ⁷⁰ virradat = Anbruch des Tages ⁷¹ megtisztít = leer machen ⁷² dolgoztévő = arbeitsvoll ⁷³ felvirrad = anbrechen.

IV. Diogenes Iudaeus.

Altero die mane Raphael Aben-Ezra vigil in lecto iacens otia batur¹ et modo oscitans² in antiquo libro Iudaico paginas³ percurrebat, modo aures canis ingentis vellicabat.⁴ Tum parieti librum impegit⁵ et in cubitum⁶ innixus meditari coepit: «Optimum puto me castra movere et hinc facessere.⁷ Hypatia est puella periculosa. Tam diu scholam eius frequentavi, ut tandem eam adamarem. Hahaha! Iudaeum sponsum, sponsam Graecam! Stultitiae est rem vel cogitare».

Eo temporis momento puer Aethiops ingressus Mariam, anum Iudaeam adesse nuntiavit. Vix verba facere desierat, cum Maria irruit in cubiculum et extruso⁸ puero ianuam inclusit.

— Age, quid fit, anus? — quaerit Raphael admirans.

— Tene etiam nunc in lecto esse? — cornicatur⁹ anus. — Non meas litteras heri vespere accepisti?

— Aliquas vidi litteras in mensa, cum domum redissem, sed cum somno gravissimus¹⁰ essem, non eas resignavi: en adsunt, da mihi, mater.

— O Raphael Aben-Ezra! cur es tam morosus¹¹ et negligens? Cur pateris populum

¹ heverész = faulzen ² ásít = gähnen ³ lap = Blatt ⁴ húzogát = raufen ⁵ odacsap = gegen etwas werfen ⁶ könyök = Ellenbogen ⁷ odább áll = sich schnell entfernen ⁸ kilök = hinausstossen ⁹ rikácsol = kreischen ¹⁰ álmos = schläfrig ¹¹ mogorva = eigensinnig.

tuum, populum Iehovae electum a canibus paganis exspoliari atque ignominari? Dico tibi atque etiam scripsi in litteris Cyrillum iuravisse nullum Alexandriae Iudaeum hodie esse futurum.

— Tanto melius Iudaeis. Iam enim, ut ego, sic illi abominati sunt assiduam hanc vexationem; ergo satius erit omnes discere.

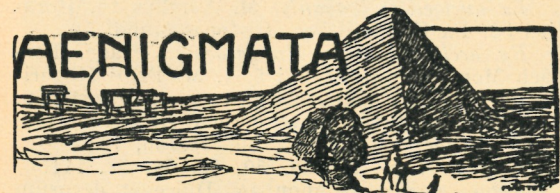
— O mi fili! — lamentatur Maria manus torquens. — Cur sic loqueris? Homines Cyrilli iam omnes vias intercluserunt. Audin strepitum et Iudaeorum quiritationes? Illi miseri, tuus populus, fratres nostri iam e domibus aguntur, pelluntur.

— Ah hoc etiam ad me pertinet! — clamat Raphael exsiliens e lecto. — Heus puer, cedo gladium!

— Non agitur hic de morte — ait Maria. — Illi simulators nemini manus inferunt, immo ne arma quidem habent. Cyrillus Iudaeos ex urbe pelli iussit neque sanguinem effundi. Sacerdotes eius in vulgo sunt neque ullam vim fieri patiuntur. Actum est de Israele, periit vita populi mei!

Ad numerum proximum.

¹² meggyaláz = beschimpfen ¹³ megún = verabscheuen
¹⁴ jobb = besser ¹⁵ siránkozik = jammern ¹⁶ sikoltozás = Angstgeschrei ¹⁷ bánt = Gewalt antun.

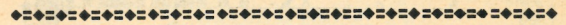
Solutiones aenigmatum numeri VIII.

1. Agaso centum equos habuit.
2. *Versus librati*:¹ osor, eu, trio, fi, Dis, quā? ema(x), at, mi, usa, si, Troas, tiara, hinni, is, aof, Toani, rasor, ut das, ex, stipula. — *Versus directi*:² of(f)a, sitis, do, ritus, es, quid? tu, Rha, ei, ominari, na, MD, nuit, -bat, sit, et, freno, eo, hos, tiaso, (in) Orco, mitti, unda, ama, aufer, π (= pi), en, mi, pot(e)ro, frixi, este, dorex, undi(que), Paul(us), usta, ita, uni, is, at. — Distichon quaesitum:
«Fidis quae manibus defendit totam Europam,
Custodem foede diripuit Trianon».
3. Omnia eram et nihil expedit.
4. Terminus.
5. Cum se proclinans per fenestram prospectat.

Aenigmata recte dissolverunt. Budapestini: Lad. L'Eplattenier, Col. Schubaure. Eug. Feuyóházi (gr. *Universit.*); Teresia Benkő (thg. *Veres P.*); Mich. Mauthner, III. classis (gymn. inst. pr. erud. adi.); Marianna Renner (*Sophianum*); Em. Farkas (gr. *S. Ladisl.*) — *Miskolcini*: Lad. Bubnó (g. *cath.*). — *Magno-Callone*: G. Bakonyi, G. Bicsánszky, Car. Birtha, Andr. Bornemissza, Lad. Borsy, Nic. Királyfalvi, And. Perkedi, Lud. Tarpai, Jos. Úri.

Praemium sorte Ladislao L'Eplattenier, Geysae Bakonyi et Ladislao Bubnó obvenit.

¹ vizszintes = wagerecht ² függőleges = senkrecht

1.

Do — vo cum cum.

Fr. Miederer
disc. rgymn. Szolnokiensis.

2.

E verbis sinistrorsum positis formetur novum a dextris adumbratum.

1. cor, ast = Dioscurorum alter.
2. sum, is, as = Cynosura.
3. ad, Irus = Sol habet ac circulus.
4. sic, nec, do = pars coeli.
5. sol, ut = flos Aegyptius.
6. cur, ita = planta urens.
7. est, ver, lis = summus pontifex, qui coronam dedit Hungaris.
8. ira, mus = Sullae adversarius.
9. gero, sol, Bal = gens Galliae.
10. gula, Dis = armorum quoddam.
11. vena, ius = poëta Romanus.
12. tu, limus = haud primus.
13. agnus, tum = urbs Hispaniae ab Hannibale capta.

Litterae initiales efficiunt nomen imperatoris Galliae.
Zircensis

3.

a	a	a	e	e	e	e	e	e	e	e	e
9	16	28	4	7	11	13	20	22	32	38	43
e	i	i	i	i	o	u	u	u	b	l	m
45	24	31	40	47	36	1	18	26	3	10	5
m	m	m	m	m	n	n	n	r	r	r	r
12	15	29	33	39	8	41	44	2	19	23	27
r	r	s	t	t	t	t	t	v	v	p	p
37	47	30	14	17	25	35	48	6	42	21	34

1—48 dant dictum Iugurthae.

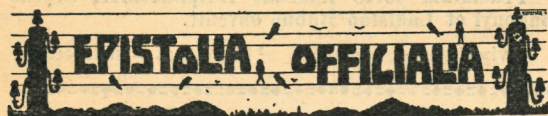
4.

TAR I qu U S
BUS I W.

5.

Puella interrogata quot annos nata esset, respondit: «Mater duplos annorum meorum habet. Pater decem plus, quam mater habet. Nos tres 100 annos unā habemus». Quot annorum erat puella?

Victor Kósa
disc. VII. cl. gym. Keszthelyensis.

Corrigenda numeri 9. (Apr. 1935.) pag. 89. pro *subscribentibus*: *subscribentibus moderatore et etc.* — pag. 100. pro: *Periodi tui*: *Periodi tuae.* — *M. R. Photographiam* paginae 96. ab Ioanne Bapt. Székely (disc. VI. cl. gymn. inst. pr. er. adi.) accepimus. — *Aem. Láng, G. Kaul, I. Guelmino, Ad. Danczer, V. Gombár.* Ad vos, Collegae carissimi, litteras privatas dabo. — *Col. Schubauer.* Iocus tuus anno proximo prodibit. — *Iust. Babnigg.* Oratio de Horatio ephemeridi nostrae nimis longa et stili non satis simplicis est. — *Dr. E. Pichler.* Reclamationem tradidi administratori. — Aliis, quorum opuscula, litterae aut photographiae hic publicantur, gratias agimus.

Aestate, mensibus Iul. et Aug. Iuventus tacebit, lectores nostri carissimi corpus animumque refecturi otio fruentur, quod ut iucundissimum foret, universis ex animi sensu precamur. — Conclusio numeri proximi adornandi Non. Sept. (5. die Sept.)

Nominum index.

(Numeri paginas indicant.)

C. Ács 4, 5, 14, 24, 25, 26, 35, 37, 47, 57, 74, 79, 93, 105. Z. Ady 85. C. Attányi. N. Beltrame 92. A. Benedek 42. D. Bielek 54, 67, 81, 92, 102. Th. Birth 60. G. Boros 34, 67, 81, 99, 112. Th. Bruck 67. Capellanus-Lamer 6. Cicero 34 50, 80. St. Csics 39, 42, 51. A. Czuppon 16, 28, 39, 76, 85, 87. F. Dahn 99. A. Danczer 34, 50, 58, 66, 105. G. Darás 112. A. Fáy 80. St. Farkas 25, 42. M. Fazekas 25, 35, 47. V. Fehér 4, 8, 10, 15, 20, 32, 45, 62, 73, 85, 99, 114. E. Fenyüházi 98. E. Forró 96. E. Fray 40, 64, 72. C. Gáldy 85. V. Gombár 95. A. Gombos 25, 49, 103. F. Gondán 16, 27, 51, 111. Grimm 69, 82. I. Guelmino 88, 92. P. Gyulay 24, 59. L. Hölty 34. Horatius 58. A. Horváthy 27, 31, 52. St. Imre 51. I. Ieney 2. G. Kaul 69, 82. E. Keller 50, 80. C. Kingsley 32, 45, 62, 73, 85, 99. F. Koch 37. V. Kósa 27, 28, 31, 51, 52, 64, 88, 98, 111. Mich. Kramer. Aem. Láng 20, 31, 43, 60. A. Lepold 36. Fr. Leszelles 74. Franc. Marossy. E. Mayer 30. B. Medveczky 76. Fr. Miederer, L. Mihálsik 80. Col. Mikszáth 112. S. Módly 12. S. Móricz 93, 109. G. Némethy 59. Pacelli 101. G. Pál 28. Pilsudsky. Eug. Pintér 108. Pius XI. 65. Plinius Maior 72. F. Rákóczi 78. Iustin Serédi 89. G. Steiner, M. Szahulesik 51. P. Szilasi 43. A. Thieben 16. I. Törs 98. I. Vattamány 90. I. Wagner 20, 31, 43, 64. G. Weisz 85, 98. A. Wilusz 108. Zircensis.

Rerum index.

Capita principalia: Lectoribus salutem 1. Odeum regium Hungaricum (1884—1934) 9. Dies 16. Novembris (1919—1934) 17. Sollemnia natalicia Iesu Christi 1934: 29. Iuventus 1910—1935: 41. Bimillennium Horatianum 53. Pius XI. Iustiniano Serédi gratias agit 66. Franciscus Rákóczi (1735—1935) 77. Litterae Iustiniani Serédi 89. Litterae Cardinalis Pacelli 101.

Carmina: Carmen somniferi modi 6. Puer pro patria laborans 25. Agricola senex admonet filium 34. Ad misericordem 42. Cum legerem Horatium 59. Carmen legionum Romanarum 99.

Lectoribus minimis: Avicula et Rosula 3. Molitor eiusque filius 10. Ioannes Fortunatus 18. Sapiens et portitor 30. De origine testudinis 42. Schola Orbili plagosi Romae 54, 67. Flores Francisco Rákóczi 81. Adsunt ciconiae nostrae 92. Pilsudsky 102.

Arena: Epistola Gymnasii Buscensis 20. Regulus pius 31. Anus versuta 31. Dickens latro putatur 43. Puteus atrebraticus 66. De turture 80. De calva Shakespearii 80. Mus et mus rattus 90. Xanthus sponsonem vincit 90. Georgius Stephano S. D. 105.

Geographia: Vindemia Tocaina 15.

Gymnica: 13, 37, 49, 94, 113.

Aëronautica: 4, 22, 109.

Oblectamenta: 67, 80, 112.

Varia: Al. Friml septuagenarius 2. Ciconiae ad bellum proficiscuntur 26. Arx regia Arpadiana Strigonii 36. Horatius apud Augustum 56. Curiosa 67. Eug. Pintér prof. Univ. 92. Calevala (1835—1935) 95. Mackensen 104.

Narrationes et fabulae: Caesar et astrologus 20, 31, 43. Matthias anser 25, 35, 47. Hypatia 32, 45, 62, 73, 85, 99, 114. Spiritus vitro inclusus 69, 82. Horatium mihi apparuisse 60. Princeps Valliensis iocatur 74. Passercula 90. Septem nummi 93, 109. Latrantes 112.

Nuntii: 4, 12, 23, 36, 48, 70, 83, 96, 106.

Salse dicta: 2. Pauli Gyulai 24, 88, 95.

Ex auctoribus Romanis: M. Aurelius 10. Horatius 58. Ex C. Plinii Sec. Historis Mundi 72.

Ex archivo Latino Hungarorum: Franc. Forgách Mors Georgii Szondi 5. I. M. Bruti Ungaricorum libri 13. Odilo 25. Vita S. Wicberti 49. Franc. Rákóczi II. 78. S. corona Hungarica 103.

Sententiae: 34, 35, 37, 50, 58, 66, 105.

Iocosa: 7, 15, 27, 39, 50, 60, 74, 98, 111.

Notae musicae: Canon 14. Dulce et decorum (Hor.) 46. Canon 83.

Litterarum commercium: 20, 89, 101, 108.

Aenigmata: 8, 16, 28, 39, 52, 64, 75, 87, 116.

Solutiones aenigmatum: 8, 16, 27, 39, 51, 63, 75, 87, 115.

Libri dono accepti: 52, 63, 71, 96, 114.

Epistolia Officialia: 8, 16, 28, 40, 52, 64, 76, 88, 100, 113, 116.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus

Középiskolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)